

ZBIGNIEW MOSSOCZY (1907—1963)

W dniu 6 września 1963 r. zmarł magister Zbigniew Mossoczy, samodzielny pracownik naukowo-badawczy Instytutu Geologicznego, kierownik pracowni złóż rud żelaza monokliny przedsudeckiej tegoż Instytutu, były naczelnik Wydziału Rud Centralnego Urzędu Geologii, długoletni członek Polskiego Towarzystwa Geologicznego.

Zbigniew Mossoczy urodził się 11 maja 1907 r. w Tarnopolu. W 1925 r. ukończył VII Gimnazjum w Krakowie i w tymże roku rozpoczął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w zakresie geografii z geologią. Uniwersytet ukończył w 1929 r., a następnie po złożeniu egzaminu państwowego w 1931 r. uzyskał dyplom nauczyciela szkół średnich. Do 1945 r. Z. Mossoczy był niestrudzonym pedagogiem. Przez wiele lat wszczepiał wiedzę o ziemi młodzieży szkół średnich w Siedlcach. Nigdy jednak nie tracił kontaktu z terenem. Zaraz po studiach rozpoczął pracę nad zdjęciem geologicznym okolic Krakowa, które kontynuował do 1937 r. W zdjęciu tym poświęcił szczególną uwagę tektonice jury i kredy, zwłaszcza faz geotektonicznych, udowodnionych określonymi wiekowo osadami w szczelinach. Wyniki tych badań nie zostały niestety opublikowane. Z. Mossoczy pragnął w całości poświęcić się pracy naukowo-badawczej. Niestety w tym czasie nie było warunków do zatrudnienia go w Instytucie Geologicznym. W roku 1945, kiedy zaistniały ku temu możliwości, Zbigniew Mossoczy rozpoczyna pracę w formującym się Wydziale Rud Państwowego Instytutu Geologicznego w Krakowie. Pomimo dużych trudności, jakie piętrzyły się wówczas przy organizowaniu prac badawczych, Z. Mossoczy przystąpił do pracy z pełnym zapalem. Jako doświadczony geolog kartograf w 1946 r. rozpoczął badania jury krakowsko-wieluńskiej, które kontynuował w latach 1946—1952 oraz 1958—1963 r.

Efektom tych prac było ukończenie w 1960 r. 16 arkuszy map geologicznych w skali 1 : 25 000, dla obszaru położonego między Gorzowem Śląskim a Porajem. Następnie w roku 1962 oddał do druku dwa atlasy map geologicznych z rejonu częstochowskiego. Pierwszy atlas zawiera 16 map geologicznych odkrytych, z terenu położonego między Starokrzepicami a Myszkowem. Drugi atlas składa się z 16 map strukturalnych z tego terenu.

W pracach opublikowanych w latach 1947—1962 przedstawił szereg nowych wniosków dotyczących stratygrafii i tektoniki obszaru częstochowskiego. Dużo miejsca zmarły poświęcił badaniom osadów neogeńskich, występujących we wnękach krasowych i szczelinach wapieni jurajskich na obszarze częstochowskim. Jemu zawdzięczamy odkrycie fauny kręgow-

ców górnopliocenijskich w Rębicach Królewskich. Oprócz badań na obszarze częstochowskim w latach 1948—1950 przeprowadził badanie złoża arsenu w Złotym Stoku, a jego prace z tego zakresu należą do pierwszych publikacji w literaturze polskiej.

W latach 1953—1957 Z. Mossoczy pracował na stanowisku naczelnika Wydziału Rud w Centralnym Urzędzie Geologii. W tym okresie brał czynny udział przy opracowaniu pierwszego bilansu zasobów surowców mineralnych Polski.

W 1962 r. Z. Mossoczy opracował regionalny projekt poszukiwań złóż rud żelaza na monoklinie przedsudeckiej i śląsko-krakowskiej. W projekcie tym przedstawił możliwości występowania złóż rud żelaza w osadach mezozoicznych w północno-zachodniej części monokliny i podał metody dalszych badań.

Zmarły pozostawił po sobie poważny dorobek naukowy składający się z 99 pozycji, w tym 14 prac zostało opublikowanych, oraz dwa atlasy map wydrukowano po jego śmierci.

Oprócz pracy badawczej Zbigniew Mossoczy jako doświadczony pedagog dużo energii poświęcił kształcącej się młodzieży. Z zamiłowaniem pełnił przez wiele lat opiekę naukową nad studentami odbywającymi praktyki w Instytucie Geologicznym.

W uznaniu zasług i jego dorobku naukowego Rada Naukowa Instytutu Geologicznego nadała Mu w 1963 r. tytuł samodzielnego pracownika naukowo-badawczego. Zmarły był odznaczony medalem 10-lecia i złotym krzyżem zasługi. Mgr Zbigniew Mossoczy był zawsze skromnym badaczem, a jego koleżeństwo i życzliwość wzbudzały powszechny szacunek pracowników i kolegów. Śmierć jego dotknęła boleśnie wszystkich, którzy w zmarłym widzieli przyjaciela, oddanego współpracownika i życzliwego kolegę, a Polska Służba Geologiczna straciła zasłużonego geologa.

Roman Osika

SPIS PRAC ZBIGNIEWA MOSSOCZEGO

Dorobek naukowy mgr Zb. Mossoczego zamyka się 99 pozycjami. Dotyczą one przede wszystkim wyników badań jury krakowsko-wieluńskiej i złóż arsenu w Złotym Stoku. Prace mają charakter opinii dotyczących kierunków dalszych poszukiwań złóż, sprawozdania z badań terenowych, mapy geologiczne szczegółowe, opracowania przyczynkowe jak i syntetyczne. Spośród nich 14 prac zostało opublikowanych oraz dwa poważne dzieła (atlasy geologiczne) wydrukowano po jego śmierci. Oto wykaz niektórych ważniejszych prac Zbigniewa Mossoczego.

A. Prace opublikowane

- 1947. Sprawozdanie z badań geologicznych na zachód od Częstochowy w 1946. *Biul. Państw. Inst. Geol.* 31, Warszawa.
- 1952. Nowe interglacjały w okolicach Częstochowy (w druku).
- 1955. Preglacjałna dolina górnej Warty. *Prz. geol.* z. 4.
- 1955. Objaśnienie do mapy geologicznej. Obszar między Krzepicami a Wręcycą. Z badań złóż kruszc. *Biul. Inst. Geol.* nr 126, t. 1a uzupełniający, Warszawa.
- 1959. Odkrycie miejsc występowania kości kręgowców kopalnych w okolicach Kłobucka. *Prz. geol.* nr 5, Warszawa.

1959. Zagadnienie wieku jaskiń północnej części Jury Krakowsko-Wieluńskiej. *Speleologia* 1, Warszawa.
1960. Rudy arsenu — Złoty Stok. Geol. Ziół Polski. Surowce Met. *Arch. Inst. Geol.* Warszawa.
1960. Stratygrafia jury dolnej północnej części Pasma Krakowsko-Częstochowskiego. *Prz. geol.* 8, Warszawa.
1960. Wycieczka C-5, Jura i pokrywające ją utwory na północ od Częstochowy. *Przew. XXXIII Zj. Pol. Tow. Geol.*, Warszawa.
1960. Dorobek naukowy XXXIII Zjazdu Pol. Tow. Geologicznego. *Prz. geol.* 11, Warszawa.
1961. Nowy podział stratygraficzny liasu w północnej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej. *Kwart. geol.* 5, nr 1, Warszawa.
1961. Mapy geologiczne odkryte i strukturalne regionu częstochowskiego. *Kwart. geol.* 5, nr 4, Warszawa.
1963. Region częstochowski, materiały do mapy strukturalnej spągu wezulu. *Inst. Geol.*
1963. Region częstochowski, materiały do mapy geologicznej bez utworów czwartorzędowych. *Inst. Geol.*

B. Materiały archiwalne

- 1932, 1937. Mapa geologiczna zakryta prawego brzegu Wisły okolic Krakowa 1 : 5000.
1947. Mapa geologiczna zakryta okolic Grochowej i Braszowic 1 : 10 000. *Arch. Wydz. Bud.*
1950. Stosunki geologiczno-górnictwa na kopalni rud arsenowych w Złotym Stoku i sprawa zwiększania wydobywania rud. *C.Z. K.R.M.N.*
- 1951, 1952. Mapa geologiczna zakryta. Arkusze: Częstochowa, Blachownia, Kłobuck, Panki. *Arch. Wydz. Rud. Inst. Geol.*
- 1953, 1954, 1955. Bilans zasobów rud metali. *CUG — Bilans Zas. Kopalin Użytecz. w Polsce.*
1954. Mapa geologiczna zakryta w skali 1 : 25 000. Arkusze: Olszyna, Kamienica Pol., Poraj, Woźniki i Przybynów. *Arch. Inst. Geol.*
1956. Rudy arsenowe w Złotym Stoku. *Arch. Inst. Geol.*
1957. Opis geologiczny występowania rud manganowych w okolicach Częstochowy. *Arch. Z.Z.R.Ż.*
1960. Notatka w sprawie śladów zabytków materialnych człowieka przedhistorycznego w powiatach częstochowskim i kłobuckim. *Inst. Hist. Kult. Mat. PAN w Krakowie.*
1961. Złoty Stok — średniowieczna produkcja złota na tle problematyki 1000-lecia.
1962. Projekt poszukiwań złóż rud żelaza na monoklinie przedsudeckiej. *Arch. Z.Z.R.Ż.*

Résumé

En septembre 1963 est décédé le géologue polonais Lic. ès Sc. Zbigniew Mossoczy, travailleur scientifique de l'Institut Géologique, élève de l'Université de Jagellone à Cracovie.

Dès 1931 jusqu'à 1945 Zb. Mossoczy enseignait la géographie et la géologie, dans des écoles secondaires, et en même temps faisait des levées géologiques des environs de Cracovie. Dès 1945 jusqu'à la fin de sa vie il travaillait dans le Département des

Minerais de l'Institut Géologique à Varsovie, où il remplissait, pendant plusieurs années, les fonctions du directeur du Département. En cette époque il a fait des levées de 16 cartes géologiques détaillées et 16 cartes structurales du Jurassique dans la région Kraków — Wieluń. Il s'occupait aussi des recherches sur l'arsène à Złoty Stok. Il a collaboré aux travaux ayant pour but le premier bilan des ressources des gisements minéraux de la Pologne.

Avec la mort de Zbigniew Mossoczy la géologie polonaise a perdu un géologue de mérite.

Roman Osika